Smáveg is.

Tveir jámbrautalestir höfðu rekist á, allmargir af ferðamönnunum lágu dauðir í lestinni og allir áttu slegnir menn Englendingsins nokkurn veginn sök á því. Einn af þeim sem eftir lifðu hafði komist; hann hafði ekkert unnið að vörnum. Einn af vagnstjórunum kom að honum og gluggaði um, þar sem Englendingurinn lá og hrópaði: „Ótalegt slys hefir hent oss“, segir Englendingurinn. „Þrír vagnar mölbrotnir“, „Tveir“ — „Margir dauðir, fjöldi manns særður.“ — „Tveir“. „Þar á meðal stjórinn yðar sundurskorinn í marga parta“ — „Tveir“ — „Hvað ráðstafanir gjörir þér fyrir líkinu?“ — „Fari hver þann þangað af stjórinum, sem kann forsjónlyklamínu að gegna!“

B. G.

FJALLFARI.

Kemur út annan hvern laugard. Ekki minna en ser prótt pappírarkir í senn.

VI. Arg.
3. Blað.
4. Hefti.
№ 12.

Uppsögn skriflog. Ogild nema komin til ritnefndar fyrir 25 apríl ár hvert.

Steini laugard. 16 apríl 1904.

Ritnefnd.

Einar Eiríksson Halldór E. Jónsson.
Björn H. Guðmundsson.

Tingvíðingar
og Tingvíðingabók.

Eg ar ass alþýðu minnugum,
hvat fyregnir af afskyptum og áhrifum
løggjafapingsins á jan mál er við bera um
síðast fyri hjá sær nefnir landbúnaðar-
málin. Já er ekki at undra og viðist
jafnvel ástøða til at staðhøfa, at jað
leiðir til almenna af skyggja fjøðarinnar
í roðu og riti.

Sí staklega hlýtur jetta vera at vera,
eg ar jan mál er um at tefla, sum í fyrsta
lagi er í tølu hinna allra helstu velferðar-
naudsynja og jar af leiðandi áhuga mála
fjøðarinnar; í øðrum lagi hava í sampyskum
um og staðfestum laga ákvøðum, sum fylgja
aðra útskiftum løggjafarvaldsins um lengri
eða skemmri tíma; og í fyrsta lagi, hava
komið fyri yfir fjøðina alvog óvent og

undir búninga laust, eins og þruma úr heiðskíru lopti. Eitt af þessum málum má telja tíðindalaga málið, og þar að líkindum lög frá síðasta þingi. (1903.) Sem að öllum líkindum varðir og eptir öllum atvikum hefði það ekki legið í þagnargildi hjá alþýðu, síðan hún átti kost á tölsíma til umsagna.

Margir hafa um það ritað, og hafa skoðanir nýog verið skiptar með og móti.

Allt til þessa hefir þá verið farið leynt eptir því sem meirihlutinn af látið úr því lítið skipta og hinn sami eigi mun leyfi hugmiðill vorra hafi ymislegt annað að byggja sem engu þroskuðu er þessu verki, nema viðar sé, en að hugaðri skoðun um þetta mál.

Nýlega hefir þá birst þar grein um þetta mál, er eg og höfundi hennar þakka látur fyrir fram sögu málsins í blaðinu, því að ósatt þess að hann leit til sín hefði sem andvitað um hugsun um málið, og afleiðingarnar þeta og óvil

þegja, eiga að verða þess, að fleiri athugi og ræði málið ítarl og frá ýmsum hliðum.

Vitanlega koma þá víða deildar skoðanir í ljós. En í þessu sem öðru er einmitt nauðsynlegt, að sem flestar þeirra birtist. Með því getum menn skírt málið hver fyrir öðrum á víðari hverfi öðrum, sem vitanlega að því leyti sem skoðanirnar eru öðruvísi um það atriði er röktverða ford fyrir, og ekki liggja í ágreiningi um aðrar hliðar, og sem engin reynsla getur skorið, því það kostar einungis þeirra margra skyggni að geta leyst framtíð úr núlíð, og það verða menn því vitanlega aldrei samtíma.

Ég vildi hér með nokkrum orðum láta í ljósi skoðun mína á málinu án þess þá að hún verði álitin sem svar til þess er áður hefir um það ritað hér, enda þarf skoðanir skiptar í ýmsu saman.

Saumast gjörist þörf að geta þess hér, hve afar mikla þýðingu tíðindaga sú

leikk hafa fyrir timrottina, timsottin fyrir kvikfjárrottina, og kvikfjárrottin fyrir efna haz og velmegun allra þeira, er landbúnad stunda, og þar af leidandi þess, ad gardingtimsins er eitt af þui helzta er gerir hverja jörd adladandi; byggilega, og vinnukrafts dryggi og advenlegri; og er þui eitt af þeim grundvallar atridum, sem ísl. landbúnadur verdur ad byggjast á. Hverjum heilskyggnum manni, sem þekkir nokkud til landbúnadar, er þetta svo ljóst, ad mörg ord um þad voru alveg ódyrf.

Ad þui þingsins benda líka fyllil. til þess, ad þui hefir haldid ekki dulist naudsyn tímgardinganna, þess samsmeli umann vída þui vafalaust allir; en fyrir ví sakir þess til ad fullnegja þörfinnum hafa þui verid gaddnar þakkirnar í nokkud miss jöfnum meli. Fyr minn hefi ég ekki ætlad kostá ad kynna mér allan gang málsins í alþingistíd, en ég gjöri mér þann vafa grein fyrir til gangi þingsins:

1. Naudsyn tímgardinganna í landinu er svo rík, ad med hverju ári sem lídur, sýn ad henni ví ekki fullnegt bídur landid stór tjón og þui verdur málid ad fá sem fljótastan framgang í lögum og framkvæmd.
2. Fyrir fljóta framkvæmd med þeim hætti sem tídkast hefir, nefnil. gardahleding, stendur vinnukraftsleysi; þessvegna ber naudsyn til ad hafa þar gardingar er komid geti fljótt í not, med tilliti vinnukrafts.
3. Bondinn sýnist leikr, sem í efnalegu tilliti ekki þori um ad taka lán til ad kaupa gardingar um lítinn tíma, þessvegna finnst hid opinbera vera skylt eptir motti; ad styrkja bóndann med þui, ad gefa þeim kost á gardingar vidlánum; er þyrfti vedlaust og endurborgist smá saman, og þui lítid í einu og gjöri þeim þannig, sem hvorr ætti þui ad veita vid efnid sjálft, med þui ad annast ítrekun þess og flutning heim í hverja sýslu.
4. Þar ed lands sjódurs vegna hinsmikla

tekjir halla, og þui takmarkadir peninga
ráda, ekki er for ad veita þetta fé, eda
mikid sem skjátt fram kvemd hefur, hvort
sem lán, og þui líkur, sem skyrt, þá verdur
skjórnin ad gangast fyrir láni annar stadar
frá, er edlil. þarfad vara rentum af.

Hvort, sem þetta er rétt skilid af mér
eda ekki, þá finst mér markmid þess, ad
minsta kosti vera mjög edlil or sök þeirra
afleidinga, sem ass nú em kunnar, ad þingid
mæti byrjar vid ad segja – í einem or stakk
framvarnar umbrotum ákvad: 1. ad hinda
málinu nú þegar fram med lögum. 2. ad
hafa gjördingar efnid vís, og þá undirtad
hebst gaddavír. 3. ad veita bondum
kost á láni og 4. ad lánid sé borgad á
löngum tíma, sem sé med 5% (í vöxtum og af
borgun) í 41 ár.

Sad þarf ekki lengi í bladinu enn þad
ad þetta, þar til eignir ammanns og
fjárstuns verdi komnar fram í lögjöfn þessari.
Enginn má heldur ekki ganga framhjá, ad
hinn hafi sina kosti; og sumra stóra og mikil-
vaga. Þessu hlýtur hver sem annar stadar, hver
samgjarn madur ad vera áhugadrugur, og láta
eins þá, eins og áhugamina njóta sín.

Vér skulum leitast vid ad athuga nokkud
nánar hin fyrstöludu atridi um líklegan til-
gang þingsins.

1. Sad þarf ekki margt ad segja um fyrsta
atrid. Þessa máls, þui eins og adur er tekid
fram, er vafalaust allir undantekningarlaust
samdóma þeirrinn um þörfina, og einnig um
þad, ad þess skjótas framkvæmd þui er gjörd,
þui ardvænlegra og óskilegra. En hinsvegar
þess meiri áhættun á framkvæmd, þui skadlegra.
En meiri vanda einnig ad jafna ad þó öllum
sem med nokkurri hugsun, skoda þetta
geti eigi sýnst nema á einn veg, þá er engu
líkara en vér skoldum vé eigi sem skörp-
ust hjá sumum bondum, vér skadlega
þeim sem bedi hafa efnaleg skilyrdi, og
þar semad náttúran sjálf hefir vaxid

hinn besta girðingar efni íslenzkra
tíma alveg heim að túnmörkum, en
túnin því ógirt. Þó þarf að búa-
ast, að þeir hefðu í búðina beyglt til, ef
ekki hefði komið hreyfing á málið, og
þeir orðið fyrir hvötum af viðleitni annara

2. Það liggur og í augum uppi, að þar
sem japn til fjárhaldsins vinnu krafts-
verkum er tilfinnanleg vinnu kraftur
ass, þá verða menn að halda að þessi
girðingar að ferð, sem allra minnsta
vinnu heimti. Flestir munu verða fyrir
til að rétta blett í túninu sínu en hlaða
garð kringum það fyrir sama verð og með sömu
vinnu, sé staðlega af hleðslu efni er eigi
nærri, þetta er afar eðlilegt og þarf ekki
að orsakast af skjótri skyggni á nýtt sem
girðingarmáti, heldur af hinu að hinn
venjulegi arður garðsins stendur ekki í
neinu hlutfalli við þann kostnað, sem
sú eða sú mörg ár eða árafjöldi, og þess vegna
flestra leyfi ekki að bíða svo lengi.

Aptur á móti stendur arðurinn af blettinum
strax þann á fyrsta ári, og það er betur í
samræmi við ástæður, sem vanta að rétta sig
við að þarfirnar og lífsnauðsynjarnar fylgi
framleiðslunni, eða sem þeir mundu jafnvel á
opt eða mikið á undan henni. Eins og eg leyfi
mér að segja, að eigi sé stað um meiri hluta
bænda þar er ég þekki til. Nú hin síðustu
árin, hafa allir sem persónu ástæðum eiga að
skifta, þurft lán að fagna, í til liti til hér að-
lútandi umbóta að fundist hefir upp nýj
girðingaraðferð, með nýju efni, sem þegar
hefir fengið þá reynslu sönnun í útlöndum
og afar lítið innan lands að vera óðýrust
allra þekktra girðinga, komast allra girðinga
fyrst í not, og veita þeir fullkomnasta arð
og vera áreiðanlegust og þeir óásjá gjörn
af öllum peningi sé vissust henni, og sem
mest skyldir verja algjörlega gravsáni.

Hér á móti verða að vegast þeir ókostir,
að girðing þessi veitir ekkert skjól, getur
valdið mönnum og skepnum skaðvæði

og jafnvel lífstjón, og er ending af veri
en þó, sem fyr hafa þekkst og notast,
þrátt fyrir það virðist mér að þú er
girðingunni sjálfa ennþá, að eptir þeim
samþöppum kosta og ókostir, hafi hún
þó eptir, mörg að gengilegt skilyrði, að
bjóða fátæktum bændum (sem flestir vor
bændur eru) er hvorki hafa ráðá vinnu,
efni eða peningum nema í smáum
stýl. Það er af reynslunni staðfestur
sannleiki, sem hlýtur ætíð að verða gildandi
regla að fátæklingurinn verður að sætta sig
við ófullkomnari, eða með öðrum orðum
ókosta fleiri áhöld og loki til alls er hann
parast, og láta ástæðurnar ráða fyrir öll-
unum, þeirar eru hinn sem í öllu þessu
þrennu hefir meiri á að skýra. Þó það
megi óhætt staðhæfa, að engum mundi að
jöfnum kostnaði og tíma liðnum sjálfur
við girðingu en grípi heldur gjöri eða kaup-
gæði um hún sitt.

Um ókosti við girðingar að því er skjólið
snertir virðist eigi þörf að fjölyrða, þar sem
gripheldir garðar geta tæplega myndað skjól
meira en nokkrar álnir frá sér. Líkanlega
verður það þó að teljast talsverður kostur en lítt
vöntum. Tilviljanleg staðandi áhrif gadda-
vírsins, þykja sumum ábótavant verður ókostur,
og svo sér vist. (í 16 gr. lagsins liggur og beinvirk kenn-
ing þess.) Vori jafnvel gerandi ráð fyrir, að
girðing þessi kostaði landið aðlega nokkurs líf,
og margfalt meiri skemmu og rispur.

Að öllum líkindum getur það þó aldrei
ápurað þeim mönnum frá að nota hana, sem
hafa vörsluna skyldast fyrir augum, sem til-
gangi girðinga, eða mundi nokkur hætta að
brúka hníf til gagns þó hann geti stund-
um unnið til meins; nota eld, þó hann
hafi margan usla gjört, eða sækja sjó
vegna drekkingarhættunnar? — Eg gjöri
mætti ráð fyrir að vír þessi yrði ekki til
almennrar brúkunar á landinu, þó
mundi og þeir hætta minka á hverju ári.

Um hinn þriðja ókost girðingar þessarar

er meira að segja; þar er komið að því
aðalatriði málsins, sem eptir af stóðu þess vís
skyptis mestu. - Undir endingunni, er að
allri leyti komið hvað mikið gildi bók þessi
hafa, eins og þau eru í garði gerð; og get-
gátunar um hið áðurnefnda í því tilliti er
aðalorsök hinna öndverðu skoðana um mál-
ið, og getur enginn, sem ekki er sama
hvort orð hans eru studd af rökum, eða
sleginn út í vind, sagt hvað réttast er til-
getið — engin nema 10-12 ára eigin
reynsla, sem nú er fyrir nokkrum árum
byrjuð. Reynsla flestra annara fjalda ei
þeim eins ekki full nógsamleg, vegna áliðna el-
is hátta landsins. Að þeim tíma liðnum
eiga fyrir víst hvort sú brauð, sem pantið
hér hlaupið belindandi eptir að mestu, þar
sem það áttað 41 árs tíma takmark til af
borgana, er gangbrautin í rétta átt, eða gömu
sneið út í loptið. Mikið má þó styðja
til þess að hið fyrra verði samið nær.

Reynslan er sem áður er sagt alls af líkri;
af henni er því ekkert vænlegt að leiða um end-
inguna, en líkur sýnir hún fyrir því að sú vörn
af góðri degund galvaniseruðum stærð, og stöðugu
tökpan ekkert sparaði, þá sé til gáta manna um
15-20 ára endingu talsvert af lágt. Annars sé
endingin nógu komin undir því fyrst og fremst
að viðgjörðin sé ekki notuð þeim um þau tíma
eða þau hlutu, sem liggja þvert fyrir mitlum
~~straum~~ hliðar halla í jarnbrautarveitum, nema
með því öflugri skyttum og alls ekki í gil og
djúpar dalir. Það virðist því einkar heppilegt
með vissri endingu unni, og jafnvel að nógu
öðru leyti, að hlaða lágt garðlag undir girðing-
una, þar sem þess er kostur á stoða og efna
vegna. Á líðan hátt ein hlaðið garðlag mundi geta
haft talsverða þýðingu. Jörðulagi skyldu hirðingjar
að ráða miklu um endingina. Trygging fyrir
góðri hirðingu, haga lögjöfnunni vafalaust
allast til að leggi á eigandi og lögregla eptir
liði — því sem nefndum í 13 gr. —
Allíkandi er það til, að um það ráði meira

eigin hagsmun hvers eins, í því að hafa
giðingu eins eigin Túns, í því stand· að
hún samvari tilgangi sínum, og einnig
meðvitundin um það, að hún kreppur ábeyg
leinna ítt gjalda úr búi hans. Sjaldnum
heldur hefir við sú Strönguna optir liti, sá fram-
stað fara endur gjaldslausti, að þar af þurfi
að stafa átti fyrir þrælsiskendingu bænda
nú gjöri þeim lántöku á að göngu legri, eins
og sumir hafa klifað á.

Að öllu þessu athuguðu, í til liti til al-
menns efnahags manna, og hinsvegar að við-
giðingin með Kostum og ákostum, virðist
lítlum efa bundið að sádlegt sé að nota hana,
ef hægt væri að komast að þolanlegum kjör-
um með giðinga kaups, og liggur því næst að
athuga hvort og þá hvenig líg þessi sam-
vara þörfum og áskum hlutaðeigenda, í
því efni, eða hve full nægjandi og heppileg
ákvæði felast í 3. og 4 ~~gr.~~ atriði, um til
gang þingsins, sem greinilega ast kemur fram í
1. og 4. gr. laganna.

Það þarf ekki slíngan mann í verslunarfræði,
til þess að skilja það sitt gamalvalla ástand hérnar,
að því, meira, sem keypt er af einhverri vöru tegund
því ódýrari post hún. Hér gæti sú spurning komið
til greina, hvort bænda gæfu eigi, samein að sig
um þöntun á gaddavír, ef þeir annars vom kom-
ir á þá skoðun, að heppil. væri að nota hann, og
fengið hann með góðu verði, í samanburði við
hér lendt verslunar verð, og hvort þeir því þyrfu
þá að nota mótstæm af skyrtum og hjálp landt
stjórnarinnar í því. Reynsla svæði sé, góð sam-
eining nokkura bænda leiddi til þess, að talsvert
af vörumagni var pantað í einni heild, undir einu
nafni, þá em líkil líkindi til, að sú þöntun
yrði eins mikil eða gagnleg, fyrir seljendur eins
og það, sem fyrsta grein laganna lýtur að.
Að því ástöðu að með því lækkar bænda um
talsverð um upphæð, ef þöntun þeirri mundi fylgja.
Því getum fyllilega búist við að fulltrúi stjórn-
arinnar, með 100 prósent kr. í gulli; mundi
komast ~~mer~~ að þeim bestu kjörum sem unt væri
að fá, væri hann verslunar fróður maður, og gæti

og velviljaðan, og gengi á milli verksmiðju eig-
anda utanlands, bjóðandi og sýnandi þessa
lag lega uppbod og gefandi í skin, að hinn gói
aptur stáðið þeim til boða í 2 - 3 - 4 til 6 ár
framvegis, sem lítilegast reynist í samningum
og seldi með vægustu verði, og vinnuleg a mundi
hver verksmiðju eigandi líta alvarlega í kringum
sig, áður en hann tæki slíkum verslunar
manni já hann hrindi nokkuð. Heldur ekki
getur nokkrum heiðvirðum manni komið til hugar
að vona landsstjórnina um framkvæmingu á
vörunni, þegar hún er hingað komin. Þetta er á
minum augum stór kostur.

Á hverri 4 gr. hafa mestum athugunum verið
og ríkast verið andmælt. Ekkert er heldur eðlilegra
en að menn verði það fyrst fyrir, þegar þeim
er gefin kostur á láni að athuga með hverja
kjörum, það eigi að fást, og verði nokkur stáðar
sú, að kjörin séu aðgengileg, einkum ef þau
~~einkum taka~~ líkjast okurverðum, þá er mjög
eðlilegt að menn verði með ótta frá hverju, að
taka þátt, og þá þeir hefðu eið sé talsverðan
haga í að taka lán með samgjörnum kostum.

Flestum mun kunnugt, að það lán, sem hér er
um að ræða, fæst með þessum kostum, að það
greiðist á 41 árí með 5 % af hundraði hverju í
4% vexti og afborgun.

Það verður mögum bónda um þessa munði, að
kasta steini á þingið fyrir óréttlæti þá framlög
til landbúnaðarins, og finnst mönnum jafnvel ekki
af miklu að það hefði lagst fram þessar 100 þús. kr.
á árí í 5 ár, sem beinan stýrk til búnaðinga,
sem aldrei gæti aptur krafist að neinu leyti af
landsjóðs jarðeignum. Ef menn athuga, að
lagt er til ábúðarinnar fjár kláðans á fjárhags-
tímabilinu (1904-5), um 91.500 kr. og til land-
búnaðar fél Íslands 60 þúsundir, þar af til
rannsóknarfél. Norðurlands 20 þús. höfum vér þó
einna minnst áætlað til að kvarta í þessu efni.

Það er líka kunnugt að ekki hallir landsjóðs
verður fyrir þessu fjárhæð um 400 þús. Getur
því naumast, nokkur samgjarn maður átt
til, að þá það hafi nú eigi gáðan vilja, þá geti

geti það alls ekki; ekuldað upp á viðlaga sjóðin einar 200 þús. í viðbót, með því að veita fé þetta í þessu augnamiði, sem ekyrt var þó þús. kr. árið; og reima komum við til að ekilja, að eptir ástæðum er þessi kjör mjög liðleg, og ekulum við nú athuga þetta nokkuð nánar. — Tökum til dæmis um 11 dagsl. að ræða eða um 100,000 faðma, og því alls að 400 ~~hundr~~ faðma að ummáli. Það er þýft og rétta litið og eptir í garð langt burtu. Bóndin er fáeinar mánuði, kaupstaðlitill, og þarf að leggja alla áherzlu á að rækta sem flest, að þeim manngreinir, sé borgið, er hann keinst ekki hjá, og í þeim til gangi reynir hann ef hann hefir nokkuð um tíma frá mannsyngl. heimilisv. að ekifta afurðum smáblettir. Hann hefir ekkert við, og um reynir hann að rækta þenn lánn. Girðingin kostar hér umb. 45 aura faðmurinn (teinar og 3 raðir víra) það girðingin áll 180 kr. auk stóðar stólpa og leggja hlíða með girð. út jafnt fyrir ca 30 kr. og kostnað við niðurrétting ca 15 kr.

Af þessum 180 kr. greiði hann nú ef hann hefir og er kyr 5% á ári eða 9 kr., er gjörn í 41 ár, 369 kr, og hefir því nokkuð meira en hún borgað lánið fyrir utan að leggt við hald. Viðlíka hefir hann miklu meir upp úr girðingunni, því til þess að borga þessar 9 kr. hefði hann ekki þurft meira en rúma 2 hesta af láði. Og áðlíkegt er að girðingin auki ekki meira töðumagn hinsvegar, bæði með fullmæjandi vörslu og hinn að sú vinna, er áður gekk til vörslu, og þá reyndist ekki fullmæjandi, getur nú alveg gengið til ræktunarinnar.

Eg þykist ekki ástæða af hátt, þó eg segði að eptir 15-20 ár mundi aukist töðumagn tvíveis, sem beinn og óbeinn afleiðing af girðingunni á tún tíni rúma 30-40 hestum árl. eða 170 kr. árl. Slíkt væri góðar rentur af ca 12 kr. árl. (með viðhaldi)

Þegar nú hitt er athugað að landsjóður þarf að borga 4% rentu af þessu láni er hann tók fyrir bóndan, þá fer bóndin betur að ekilja í hvernig á því stendur, og að hún er ekki sem ósamgjörnust, þar, sem hann þá aðeins greiði 1% ~~[illegible]~~ í afborgun.

Landsjóður hlýtur og að tapa nokkuð af láninum

og ekki það betur að bjóða þau er hann setti en ekki
asamgjörn. Þess vertur einnig að geta, að ekki gati
komið til mála, að landsjóður lokki þetta lánamarkaðar
þennur, en í öðrum hverjum öðrum enskra bankanna,
og allra þeir allir þeir, sem ekki stendur á sama, um
hvort þeir peninga sé þeir leggja út aukt peninga
veltu landsins sjálfs, eða vori bundið útúr landinu,
að álíta þetta bast, og eins og nokkuð konar vara
skyldi á peningunum.

Eg fe regnda hvergi séð það beint tekið fram
í lögunum, að menn megi borga lánið strax út,
ef þeir geta og vilja, en mér skyldist eptir anda
þeirra, að svo mundi vera. Væri svo ekki, þá
þyrfti nú að minnsta kosti vandalaust, að geta.
samtað borga það eptir 2 ár, og taka til þeirra
úr vöxtu bragða sé liggja á beinlínis í 10 gr. — Sér
tim eigi algott, þegar búð á sem liðin frá því hlut-
ar eigandi, átti kost á að veita gildinga eptirmót-
töku, sé öll skuld hans fallin í gjalddaga, með
6 % vöxtum. Mundi þá vera nokkuð annað en
draga endurgreiðslu í 2 ár að afgirða tímið. Eni ramsóma

skyldi bóndanum lítið hvort hann borgi strax eða
svona smá saman. Ef hann setti þá upp
hæð á vöxtu annarstaðar, mundi það t. d. að 40 aurum
hitnum verða orðin nokkuð svipuð upphæð, eins og það
sem hann hafði borgað á sama tíma. Eg skal lok-
um skjóta því hér að, að ekkiskuldum maður, sem kynnu sé
búnaðarháttum ~~annars fjöldi~~ flesta, hefði og sagt mér
að svona lán tæki, hefði lengi verið notuð þau, til að
styrkja viðleitni bænda, og gefist svo vel, að hún
mundi eiga góðan þátt í að danska bænda stétt-
ir stendur nú á því stigi í efnalegu tilliti, sem
öllum er kunnugt.

Sé staðar á stað geta komið til greina, sér-
gjörlega mala á móti vir girðingunni, og en sumar
aðrar tekur fram, því má þó bæta við, að á þeim
jörðum, sé hafa annað hvort nógi legt gróti efni, af
gjöfu sem, eða mundi vera hentugasti, getur ekki
annað komið til greina, en nota það helst þá lengri
tíma taki, og sé staklega af þeim, sem eigna sér eða
efna bændum. En fyrir bændur yfir leitt hefði þetta
nýja girðingar efni, í sambandi við nýjan lögum
marga kosti að bjóða. Er allo ekki álíklegt

ad hún verði hl ad audka, en samleidslunna ad
skylyrdi veitist til, þegar samlida stundis, ad
nota adrar vasanlegri, og kasta meiri gridingar.

L. D.

Til sveitunga minna

Sundurlaus ord, og sundrada hugsun,
ydur eg sendi, sveitungar minir;
virda þess megid á veginn hinn betri,
van þöp þvi engin mun verda á þvi.

Yfirvinn brádum vist þer ad kvedja
— eitt örlitid korn, iiti ámalis geymnn —
Eflaust hann hefir þá, sidar þor rúnir,
á einhverra lifsbók, er aldrei mást burt.

Hvort höfum þokast þessum med vetri
— upp- eda fram- eda aptur á bak- ?
Horfum i kringum oss, höldum til marksins
háa og fagra, er i framsýn rís.

Sumarid blída, brátt þer ad koma,
þar sæld og blessan þad fori yfir land.
Í landinu breytingi er allmikil ordin
— bara menn kunni med breytingi þá fara. —

Það sitt er, sem oss þarf að varast
og öllum á landinu hér,
ad meigum ei hver heima búa,
og hver og einn hugsa med sér:
„Mitt eigid gagn ademins skal vekja,
en öðrum þótt baki það týni;
það ekki vég hót um skal hyrda,
ef hefi ég bita og ýrón."

Nei félagsskap þurfum vér sanna,
svo þjóðin vér skilid og séd,
ad annara gagn ef vér efum,
vort eigid þá fylgir þar med.

Ég veit ad vor sveit á þá synir
og svanna, er elska sitt land,
og vilja þess þar sæld og þroska,
en fordast það, veldur þvi grand.

Eg bið þig vor Drottinn að blessa,
og lenda í réttustu átt,
þui gagni er, viljum vér vinna
– þá verði í framkvæmdum smátt –

Ef alvitra gjafarann góða
gjörum vér elska, sem ber
landið vort líka og bræður
Gótta margh og áhagkvæmt þver.

S. H. Gísladáttir.

Svið klýtur að koma.

þýtt af S. H. Gísladáttir. Framh.

5. kapituli.

Bréfið sem Eva fékk 10 septemb. var skrifað uppa fjallslindi langt burtu. Þar hafði Ulvoful afurstir setið og skrifað langa bréfið til unga stúlkunnar, sem hann hafði mætt, og gat ekki gleymt, hvaða í röku sið sem væri.

Því hans hafði verið eðilegt og gleði snauta frá barnaska, og átti þui mest sundurlyndi og ósamkomulag medal fjöldskyldu hans. Hann hafði að eðlisfari verið skapmikill og lítið stórt á sig, og í lífsbáráttunni hafði þau hundar einkenni ekki minkað, hann hafði þarið sig í heimin ikil að gleyma áhamingju sinni ostu, og hvorgi fundist hann, geta hallast sér að, með fullu trausti. Hann var þui orðin mjög þunglyndur. – Enn þó mi síðan hann sá Eva, og lók eptir, hve elskuleg og góð hún var, þá hann lét sig á þui bera, þá var hann í fyrsta skipti á ofinni farið að dreyma um vor með ástkæru sinni, og jafnframt vaknað til lífsins, ástar, trú og traust á mönnum ~~til lífsins~~.

Hann elskaði Eva af allu hjarta, og vildi þessvegna, biðja hana að verða konu sína. Hann ætlaði að henni mundi takast, að laga gallana á lundarfari sínu; og ef það væri Guðsvilji, þá ætlaði hann að gjöra hana sem hamingjusama, sem nokkur kona gæti verið.

Allt þetta skrifaði hann og margt fleira

Var hún að dreyma? eða var það virkileg sannleikur að hann elskaði hana. Við lestur bréfsins sá hún til fulls, það sem hún aldrei hafði þorað að viðurkenna fyrir sjálfri sér, að hún hefði gefið manni persónu fyrstum unga og eldheita ástina, sem vaknað til lífs í sálu hennar.

En að hann mundi elska hana, um konuna sína og fátæka stúlku, það var mikla meiri hamingja en svo að hún hefði þorað að láta sig dreyma um það. Og hann sem ekki einusinni talaði meira opt í henni. Hún vildi þakka Guði fyrir hamingju sína en hugur hennar gat ekki fundið eitt einasta orð. — Ó! Það að mótið mun hefði lifað núna. — En allt í einu var eins og rétt hafði verið jörð í hjarta hennar; hún föðmuð upp og allt hring í kringum fyrir augum hennar.

Hún gat já ekki sínt manninum, sem hún elskaði! — — „já" Hún var ekki frjáls, hún var bundin heilögu og ósjúfanlegu heiti. Frú Balthasar vonaðist eptir henni, og prestr hennar með; það vissi hún, og lífshamingju sína vildi hún ekki að byggja á eyðileggingu og van þakklæti

Konan sem hafði frelsað líf hennar, og verið henni eins og móðir, hún hafði meiri kröfur til hennar, en þessi maður já hann elskaði hana. Og já hjarta hennar vori við að springa, já var hún samt að stríða honum, að hún ekki gat lítið á móti hamingju þeirri, er hann bjóði henni. Það sem hún fyrir vitt að lífshamingja hennar var töpuð, og að hún mundi aldrei finna það aptur er hún nú skal að missa. — En hann já. — Hún hafði opt heyrt það í skáld sögum að karlmenn vanir sig á að gleyma ástum sínum og opna upp á aðra nýja.

Eptir þrjá daga átti greifafólkið að fara af stað heim leiðis. — Síðasta kvöldið þetta Eva lagði til að ganga út á svalirnar. Hana langaði til að vera ein með sorgir sínar, hún hafði hún fundið það, sem gjöri lífið þess vert að lifa það. — ástina — og hún átti hún að missa hann aptur.

Eptir var stríðið, sem hún, sem hún hafði átt í við sjálfa sig, en Guð var það sem hjálpaði henni, til að uppfylla skyldurnar — skuldirnar sem hún var í við göfuga konuna.

Upp við fjallarætrnar, rétt hjá húsinu.

Hún lagði höfuðið aftur á grasið og grét. Guð minn góður! Láttu mig ekki gugna á lífsstríðinu. Allt í einu kipptist hún við. — Hún var ekki ein — Maður sem hún var að hugsa um, stóð við hlið hennar. Hvernig hafði hann fundið hana þarna? — — — — — — — —

Lengi vorn þau búinn að tala saman þarna upp við fjallið, og það var hún veit byggða stúlkan sem sigraði; en hann sterki maðurinn — —

„Er ef ég nú bíði eftir þér“ sagði hann seinast. „Bíða eftir dauða annars að manneskju. Nei. Við skulum ekki verða morðingjar í hugsunum, ég get ekki svarað, þyrði ekki að ábyrgjast af lífsorðum mínum.“ „En ég má engan tíma missa, það verður að vera annaðhvort, af eða á.“

„Hvort ætlið þér nú að fara?“ spurði Eva eftir dálitla þögn. „Ég veit það ekki sjálfur, ég vildi helst fara af landi burt aftur.“ „Eigið þér þá enga ættinga hér?“ Hann þagði dálitla stund, og svaraði svo: „Þú ég á móður hér, en ég óska nú að fara til hennar.“ „En hvers vegna endið þér þá heldur við það?“ „Nei!“ — það er sem maður sem að skilur aftur. „Hún gifti sig aftur, eftir að faðir minn dó, og mér var ekki við skapið mitt og ég var viss um að hann átti móðir mína, að eins af því að hún var rík. Nú er hann dáinn, og móðir mín á enga eftir í heiminum nema mig, og hún er altaf að biðja mig að koma heim. Og nú var ég að hugsa um að kaupa jörð, og fara að búa einhversstaðar á Frakklandi; En nú get ég ekki farið til móður minnar.“

„Hvers vegna?“ — Hún vill endilega að ég giftist, eins og allar mæður, og nú seinast, þegar hún skrifaði mér, sagðist hún vera búinn að finna einhverja einstaka perlu, sem væri einmitt sú ágætlega handa mér. En í þessu ástandi er mér ómögulegt að fara til hennar.“

Eva skyldi hann. „Einu þér eruð einabarni, sem móðir yðar á?“ „Já mína, við vorum mörg, en hún öll en dáinn“ „Já verðið þér að fara til hennar sagði Eva.“ „En ég get það ekki: nú sem stendur.“ „En seinna þá, t.d. fyrir jólin.“ „Jólin eru sú tímleg þegar maður er fjarri öllum sínum.“

„Var þetta uppburðar lítla stúlkan, sem mína

var að ráðleggja hyggna og reynda manninum, hvað hann ætti að gjöra.? Og hann, sem fannst undanförnu hennar komu barnaskapur, ásetti sér þá að leita í kyr-þeg, þangað til að hún væri búinn að hugsa sig betur um. — Hann gat ekki misst hana, en hann bæði sig undir hennar göfuga hugsunarhátt, að vilja forna hamingju sjálfræins fyrir aðra; og það fullvissaði hann um að Eva yrði góð og skyldurækin kona, ef honum auðnaðist að fá hana fyrir konu.

Eftir minsti hann nú á, að þau ættu að fara að skilja, því hún fyrirbjó að fara heim.

Hún neitaði honum um útlan á skipi sínu, hún sagðist kannske, skifta honum, einnig, fegar þau væri vorðin ráðlegri. Hún hafði valdið sjálfri sér, þangað til þau vorn skilin, en fegar hún kæmi heim, þá fannst henni eins og hún, væri búinn að kveðja alla lífshamingju, og hún féll á kné og bað Guð af allu hjarta um styrk til að ganga götuna, er skyldan bauð henni að fara.

Fegar hún kom heim til gestihússins, sat náttúra fruin, og var að leita eptir henni. Þar hún hvarf um að eitt hvað hefði viljað Eva til.

Óorði! Hún hörðum og kaldlum rómi sagði hún.

„Ejálla að biðja frökenina að gleyma ekki skyldum sínum, greiða dætrunar sex hundruð að leita eptir yður í fullan hálfstíma." „Þyrir gefið mér, í þetta sinn ekki þyrfti greiða frú" sagði Eva, og það var eitthvað í augum hennar, sem hún greiða fr. til að hætta áformunar.

Nú lagði þá allt upp, það fór upp í Paris til Breydel og þar tók Eva saman það lítið hún átti, og fór til Berlínar. Hún reyndi það hún gat að láta ekki sorgina fá valdið yfir sér, en samt gat hún ekki að því gjört, að hún var kátt mögur og aumingja leg, fegar hún kom inn í Balthasar 2. Októb.

Hún gat ekki ákvað sig betur viðtökum, en hún fékk, því þá frúin gat ekki gengið á móti henni með útbreidda arma, þá sagði hún. „Velkomin elsku stúlkan mín!" um leið og Eva kom inn í stofuna, þar sem hún sat á hægindastólnum sínum.

„Nú er ég þá komin sagði Eva um leið og hún hné grátandi að brjósti friðarmunar. Hún fann að hún hafði í hjarta fundið vin og heimili, þá þung vorri leiðin. „Hvaða ástæða er að sjá yður aumingja barn, hvaða ástæða hefir verið það illa

med yður, ej held að hún verði allt fullt með sjúkl-
inga, og mig hefi ej enga stúlku til að hjúkra
yður, og sjálfa get eg ekkert. Allt fer
frúin úti ein, segir hún sá hún Eva var sam-
mingjalez. "Nei víst ekki", sagði Eva, um leið og
hún rétti sig upp. "Hún má engin vera veik
nema þú, og ej verð að hjúkra yður, svo að
þú verðir frísk."

Það kom svona og svo í litla húsið með Evu. Hún var þar alveg eins og
dóttir, allt mátti hún hafa eftir sínu vild.

Frú Balthasar hætti að nálda og sauma.
Og blíðlinda stúlkan varð fús á hverju
gefin í lund; sjálfsafneitunin stytti og jók
þrekið, en þú að ekki eyðilagði það í byrjun,
stundum vildi þá detta þunglyndis ský á Evu,
og þá settist hún við orgelið, og svalaði hugar-
um við ljóð og tóna, sem voru eins og streymi úr
sjálfum hjartalyklinum. — Hvar var hann nú? — var-
hann hún að gleyma henni. — — — — —

Þegar frú Balthasar hegndi þessa þung-
lyndis sorgum, var hún ágæt vön að kalla Evu
til sín og segja "Já gamalt mig ekki, nú
er yður farið að leiðast, og langa ekki lífið og heim
á mig." "Ó! ekki þú ekki að verða alltaf hjá mér
eins og mín eigin elskuleg dóttir þú."

Aldrei nokkurntíma sagði frúin Evu frá
sínu eigin ofni, nema hún sagði henni einu
sinni, að hún væri búinn að missa tvo menn
og marga börn. En ekki gat hún um að hún
ætti neina útlenga. Hún fékk bréf, að heim-
boði, en ekki vissi Eva frá hverjum það var,
og ekki vildi hún neitt grennslast eftir því.
Lítlu fyrir jólin breyttist allt í einu skaplyndi
frúarinnar, hún lék við hvern sinn fingur, og Eva
varð að syngja hátt og oft gleði söngva fyrir hana.

Þremur dögum fyrir jól, sagði frúin við
Evu. "Nú verður þú að standa mikið og gott
fyrir jólin, því við fáum heimsókn; Sofía verður
að fara og panta feita gæs fyrir til jólanna.

Blá á herbergið upp á loftinu verður, hún vel
á morgun, og láta gluggana standa upna, svo
nýtt og hreint loft streymi þar inn, og þú
skalt láta fallegustu blómin í gluggan,

og Gatta eru epla skípur, því þar þótti honum
bestar, þegar hann var barn.

Eva hlustadi alveg hissa á alla þessa þulu,
hún skyldi ekki í hvað það gæti verið, sem
gæti valdið henni, sem mikill angist gleði. „Hver-
henni þá eyndi hún brosandi.

„Hafðu sem mér þykir svo ósendanlega
vænt um, einasti hjartkæri sonurinn
minn, sem ég var búinn að vonast eptir í
mörg ár.“ Svaradi þrúin. „Hvað er þetta eigid
þú sonur,“ sagði Eva alveg hissa.

„Já því skyldi ég ekki geta átt son, og þar að
auki, er hann bæði gáfaður og duglegur maður.“
Hugsaði Eva því mátt til með að kaupa jólatré,
þó hvað það er leiðinlegt að geta ekki verið
á flakki og hjálpað til“ „Verið þér vélgerð
ég skal reyna að undirbúa allt, sem þér verði
á vegtar með það,“ sagði Eva.

(Niðurlag morgt.)

leidar visir, sem getur leidbeint foreldrunum í þessu
efni, það dylst þó engum, hversu börn hafa mikla
tilhneigingar til að leika sér, helst með því að hafa
líkamann sinn á sífelldri hreyfingu, sem hefir optast för
með sér töluverða áreynslu. Engin hlutun er skaðlegri
en að hafa þessar tilhneigingar, hjá skuldunum,
en það er nú ekki einmitt það, sem sem mörgum
foreldrum hættir við, en það mundi varðveita engin
gjöra ef þeim væri þýðingarmikið hjartað hversu alvarlegar
afleiðingar slíkt getur þegar hefnd og valdið þeirra
á fullorðinsaldrinum. Það er eitt af því allra nauðsynlegasta, þegar fólk er þá einkum börn og
unglinga, að hafa líkamann á sífelldri hreyfingu,
og sú hreyfing er einmitt hentugust, sem hefir
ánægju í för með sér; því ánægja samfara hlýr
ánægðri hreyfingu eykur straumhraða blóðsins,
sem flytur næringarefnin um allan líkamann
vorn, og kemur öllum líffærum á hreyfingu.
Og ef einhver líffæri þrekaðrar manns, hefir eitt-
hvert verk að leysa af hendi, þá eykst blóðstraum-
urinn þangað, og eflir það og þroskar þau
örugg. Þannig þá vaðarar og jafnframt stuðla

handleggja vöðva en aðrir, og göngu menn öflugri fætur. Það er því helsta ástæða fyrir líkamlegri vellíðan manni, að öll líffæri vor, hafi eitthvað fyrir stafni, og geti verið sem á allra fjölbreyttri hreyfingu.

Af þessu er auðsætt að ef barnið er látið sitja við bókstörf og ekki gefin kostur á að leika sér eru nokkrum menni verður blóð straumur til heilans of mikill hjá einum fjölda, og þar af leiðir, að örmum líffæri verða útundan, auk þess, sem skilning og náms gáfu barnanna, verður um of sjaldað, með því að sitja við, fyrir þau torskilin og leiðinlegt bóknám, sem gott guðspeki sín, sem þau verða að læra, langur dur en sálar þroski þeirra leggja. Er með því að ekki er að búast við að hægt sé að losast við það, sem að þyngir ágæðfeldt í barnalærdómi rorum, er það brýnasta skylda foreldra og kennara að létta börnunum þeirra fjölda skóla námsgreinir eptir föngum, og helsta meðalið þar til munu reynast þau, að lofa börnunum um að hreyfa sig eptir þeim reglum, sem náttúran hvatir þeirra gefa.

það er enginn efi á því, þegar maður athugar sem vel vilur gjöra af uppfræðslu, og það atriði finnst mér mjög áríðandi, að allir foreldrar og barnauppfræðendur hafi hugfast, en því miður hefir það ekki verið gleymast, hjá almenningi.

Það eru hinar ólíku lyndis einkenni, hegðunar (Temperaments) sem þarf að kynna sér á þessu þrenna stigi barnsins og haga uppeldi og uppfræðingu þeirra eptir þeim. — Hin ábjörnduðu temperament eru fjögur mjög ólík, og afar áríðandi væri það að láta börnin með þessu ólíka lundarfari hvílda sömu heimilis venjum, án þess að taka til lít til hinna afar mismunandi lyndis einkenna þeirra. Af því að ég hygg ekki við að ætlunum lesendum fjölfræði sé vel kjært um temperamentin þeirri vil ég fara nokkrum orðum um þau.

Eins og áður er getið, eru temperamentin fjögur og eitt af þeim nefna „sanguinsku" lyndis einkenna. — Hið „sanguinska" barn er í fám orðum sagt, hið glaða og fjöruga barn, það er mjög tilfinningar næmt, og þarf ekki mikið til að gleðjast af og gráta, það hefir mjög mannan fegurðar smekk

og ber sér stakka virðingu fyrir öllu fögru og hreinandi og allt er sálarlíf þessa barns hreint og staðfestu laust, og þar af leiðandi sú ákjósanlega þess, skjótar og hvetjandi og gleymast flýtir. Þannig vantar hið sanngirnda barn alla þolinmæði til að leita stöðu sín af hendi, einkum þau verk, sem krefjast staðfestu og umhugsunar. Það vill alltaf hafa eitt hvað nýtt og sem þú fyrir þeim skemmtilegt í bráð, fyrir stafni. Af þessu myndast kæruleysi og vanhirðing í skyldustörfum þeirra eða annara. Það er þú sem foreldr. og uppfr. þessara barna, að sporna af mætti, við að þessi löstur nái að festa rætur hjá þeim, og er það mjög auðvelt ef það er byrjað áður en þessar hneigingar nái að þroskast hjá börnunum. Sett upp d. með þrifnað og hirtusemi og reglu, hjá heimilisf. er eitt helsta ráðið til að sporna á móti öfarsælegu ástríðum barnanna, og er það mjög nauðsynl. að venja þessi börn á að að hætta aldrei við áður byrjað verk, en fremur að gjöra áll venjul. störf á ákveðnum tíma.

Samkvæmt áður ritaðri lýsing, á hinda einkennum þessara barna, gefur að skilja að strög ávaningsþrá getur verið afar skaðleg, gagnvart þessum börnum

Síðasta kvöldið.

Þótt það þyki nú má ske ekki til hlýði legt, að vera í síðasta kvöldinu, að eg segi einu Þjálfara mínum, skuli þora að ritta um hann og heldur eins og gjöra lítið úr þann konu hans, og góðri viðleytni; þeim manni er mest um hlýtt eiga að mála, sem staðfestuna og viðhaldendur hans þessa þyrlotkis. Þó alla eg mig að leyfa mér í fáum orðum að láta skal um mína í ljósi um staðinn og framkomu þessa blaðs, síðan eg fór að þekkja nokkuð til þess.

Í hvaða til gangi Þjálfari í fyrstunni hefir verið staðaður er mér ekki fyllilega ljóst, en sjálfsagt hefir það verið í einhverjum gáðum til gangi, þá honum má ske ei, en sem komið er eigi fyllilega náð.

Það er nú þegar liðið hér um vetur síðan hann fór að ganga hér um Reykjastrand, og fátt talsvert lengri tími síðan hann, upp hafði myndaðist, þá ekki gengi hann hér. Og allt þyrs

það hefi ég ekki heyrt talað um eða getað séð
að hann hafi nokkurn verulegan kunnað til leiðar,
sem talið mæli honum eða öðrum sagt hafa
endann hans til heiðurs. Meira að segja, sumir
þeir, sem fyrst voru í klaustrinu, gengu úr
því eftir einn eða tvo vetur. Af þeim
ástæðum, að líklega hefði þeir getað litið, að gang sinn
klaustrs væri eigi nema tveir eða þrír bogir, hefði
verið farið að segja að hrundið með það sitt á
þenna hjalla (Reykjaströnduna) til þess eins
að láta ars verða að njótandi, þess mikla gagns
og þráðleiks, sem það hafði í för með sér að
vera í þessu pelagi. Eg er hvorki greindur né
námfús, en mér finst líka að þetta gáða
blað hafi mjög vel getið haft friðandi eða
betrandi áhrif haft á mig, og hefi ég því
aptast leitt hann, eldan hann fór að reykja
hér um, og helldur eigi getað komist að
þeim niðrstöðu hvað hið mikla og halaða
markmið þess sé, eða hefði verið, sem vel
upp sé talað um. Þeir þá það hafi ein-
hver tíma staðið í Fjallkonu að mark-
mið blaðsins væri að efla og glæða þjóðlyndi,
samvinnu og sameining manna á meðlimi,
þá finst mér enn, mjög vel hafa komið
fram í þá átt. Þeir þá nokkrar greinar hafi
birtst í blaðinu um skemmtanir, þá segi ég
fyrir mig, að ég sé ekki vel hneigður fyrir dans,
glímur, knattleiki, eða skemmt, og margt fleira
sem talið hefði verið upp, sem ámisandi lífs-
skilyrði fyrir hvern mann, sem vill heita
nýtur meðlimur í þjóðfélaginu, að mér finn-
ist það ámisandi til að geta lifað sóma sam-
lega. Og þá aldrei nema þessi vel völdu
málsgrein úr Kvæðinu, sem um hefði verið talað
og þeir vel hugsjóna, sem mér sýnist mjög
hafið, þá er ég óvissum, að þeir auki og glæði
svo velvild og sameining manna á milli, að
það gæti álitist mikið og gagnlegt framfara-
spor. Eg er raunar ekki kunnugur málsmet-
um, og hefi þar af leiðandi, lítla hugmynd
um nýtt sem í þeirra, en ef það skyldi vera
að þeir vera að mikla leyti staðnaðir í
þeim til gangi að skemmta mönnum, hef

ég það vera, að eyða tíma og peningum einungis til þess, því kartnað er laust geta þeir varla átt sér stað að mér finnst.

Bið ég enn eitt orð um þetta mál, og bið þig Fjallkari minn að birta þessar línur lesendum þínum, og verður það að líkindum í síðasta sinn, sem ég bið þig þess línu.

Heiðruðu meðlimir að endingu, skal þess getið, að ég undirskrifaður, segi mig úr félagi þessu frá næstu samskotum og upptöku á bók félagsins verður hann að því skapi að efla og styrkja líkamann sinn. Náttúrum líkamans er hreyfing einkum ef hún leggur af mörkum hafi á stemmtana þjóni þeim.

„Holdsins lundarfar einkennist af mest að leyfa. Hið holdlega barn er eldi fjörugt einart og ávalt, það er í fám orðum sagt hið kappgjarna og stórlynda barn, það leitar eintóm á þá staði til að koma þjóðlífinu í framkvæmd, því hugsjónir og stefnumið en ávalt samfara hjá þeim, það sem einkum að stemmir þessa lundareinkenni er drottnunargjörni þeirra, sem stemmstæm, sem upphafsleg drottnandi í skipunum þeirra, sem stjórna vilja frá. Það vill eitt öllu ráða, og vill láta aðra finna mátt til höfuðsins, jafnvel dáðst að hugsjónum sínum, afli og snarræði. Engan vill það vita talinn jafningja sinn, og á leiksviðinu vill það skipa öndvegi sæti, – vera talsmaður. Þess vegna er það mjög þvingandi þeim hálfvaxnu börnum að verða að hlíta skipunum annara, það er og langt frá að slíkum börnum sé eiginlegt að bera virðingu fyrir foreldrum sínum eða kennurum. Þeim langar þvert á móti mjög til að skipa þeim sæti, og byrjuðu búa við skipanir þeirra.

Heima við mest.

(Framhald)

Vér verðum ávalt að gæta þess, að eptir því sem unglingarnir leggja meira á sig til þess að fullnægja kröfum mikilsverðra í bóklegri þekkingu verður hann að því skapi að efla og styrkja líkamann sinn. Náttúrum líkamans er hreyfing

Það verður því ávalt að gæta þess, að uppeldi
elskra barna, sé hvorki eingöngu af mikilli hörku
eða af mikilli undanlátssemi, því hvorttveggja
er jafn skaðlegt. Kærleiks full alvara, dreingleymi
og staðfesta í dagfari ypir bestu þeirra eru
helstu vopnin, sem hægt er að beyta til að
ypirstíga sjálfs þótta þeirra, þráa og aðra
skaðlega ástríðu hvatir þeirra, en góðum þeirra
góðu og ábífanlegu stefnu, hugrekki, og frygð
ar löngun, gæta ávalt varúð menn sig þessum
börnum, sem nýog mikið liggur eptir.

Þessu næst er „Meðan kolikan —
Um það hefi ég ekki mikið að segja, enda þeim
er sjáldgæft hjá börnum, en nýgræðast optast
hjá fullorðnum, af áhrifum líkskjörum.
Það er ypirhöfuð að tala, hinn skapþunga
eðlega hundaþar. Það er hið gleði snauta
hörmulega líf, sem optast verður hlut skyni
þeirra ammiggja, og það er heilög skylda
allra að leitast við, að létta byrðina á þeim
sem mest við getum án þess að taka til lítt til
skaps munna þeirra og óánægju orða. Það verður að
gæta þess, að þeir, sem hafa þetta hundaþar, en
halda og kærleiks lítið, og í sameinni illa við allt og
alla, og því nýog torvelt að gjöra þá handgengna
sér.

Fjórða hundaeinkennið, er hinn Flegmatiska hundaeinkenni; það er hið skjóta, til finninga lausa barn, óáræni, góðan matur, lítil vinna, er allt, sem þessi börn ástka sér. Framtaksemi, kapp girni eða mannaþjón þekkja þau ekki. Það er sjálfið vill minnsta vanði með uppeldi þessara barna, þá verður að gæta þess, að heimta aldrei af miklið af slíkum börnum, því þá er þau í standi til að leggja árarnar í bát, og fast ekki til að leggja aptur.

Ég vonast optir að ég hafi ekki þjakað yður á mörgu endalausu með þessum fáu línum, að mér sé ekki ábótt að halda enn nokkuð lengra, þá ég því miður, sé liggi heima hugsanir vorra tíma — — Það er þá einkum eitt, sem ég vildi vekja máls á. Sem allir er ællum kunnugt hérna við Íslendingar, á einn af hinum allra köldustu löndum Norðralfunnar, og við heim skanta kuldann enn og ábúðin náttúrunnar gegnum

vér ekki spornad. En ad vernda líkama sinn
fyrir hinum af sér nefndu og afar skadlegu ávanum
hans, pad er skylda vor. Til pess eru einkum
tvær vegir. Annar ad sporna vid utan ad kom-
andi lopt skada, en vid pví er skjal gódfæri,
og gód húsakynni. Eg ætla hér med ad fara nokkr-
um ordum, um klædnadinn, pví pad er eitt af
helstu skilyrdum fyrir godri heilsu. Til pessad
klædnadur vor geti heitid gódur, parf hann sér-
staklega ad vera bædi skjal gódur, sem hlýr er,
pad er med ödrum ordum, sem mest lopt heldur,
og pá einga sídur, pannig gerdur ad geta tekid á
móti úr gufum líkamans, og einnig pannig ad
gott sé ad halda honum hreinum, pad er af-
ar árídandi fyrir heilsu manna, ad úr gufum úr
líkama~~man~~ anum sé tekid, sem allra minnst
mód skálm, og til pess útheimtist ad fötin
séu nógilega víd, og pvegi hvergi, ad
líkamanum sé nokkurnveginn frjálst
er líka öruggasta skilyrdi til varnar kald-
anum. Hér er hitt atridid, sem eg
engu er minna árídandi, en pad er ad
baka, líkamanum hita miklum, med
fædunni, sem fleiri menn kannske
myndach vid öndunina, nokkurskonar
brunni reisa úr líkama vorum,
og parf fædan ad vera blöndud, **pannig**
hita gefandi efnum, í fullum hlut-
fjöllum vid önnur ámiðsandi byggingar
efni líkamans. Hvíthöfud ad tala
er vid fæda mest hita gefandi, sem
innihelder mesta kolefni. Hjá kolefni
ríkar fædutegundir, skal nefna sykur,
vínanda, alla feiti og margar korntég-
undir, en gildi pessara efna, er mjög álíkt
og er sykur efnalaust peirra beztr, sökum
pess hvers audveldlega hann brennist
í ~~fl~~ brunaefni (kúlefni) í líkamanum.
Margar fædutegundir eru blandadar sykur-
efnum t.d. mjólk og hallast pannig hita
gefandi.

Ad eru meltu hlýt eg ad enda

þessa af þáverðu viðgerð, en áður þessa
eins, að ekki einungis yfirlæsi óviðkunnanlegra
minni, heldur allri þessari fjöðr, mætti kom-
ast, að efla og styrkja, bæði andlega og
líkamlega krapta æskulýðsins þeirra
er veik hefði, og allskyns manna kostaði
að meira kosti menntunarsinnar, og en-
fremur gleymdist ekki að gæta að lík-
amlegri velferð barnanna, því líkamlegt
og andlegt menntunarstig ávalt, að
vera samfara, annars tapast, sú
þunga nauðsyn, sem framtíðar lífið verður
að byggjast á. Áverkir vanþekkingar-
innar eru optast dýrsleg líkindi hættir,
og ef líkamsins er vanhirtur leiðir það af
sér breytna skap og ýfirhöfuð ekort á
líkamlegu sjálfstæði.

Halldór E. Jónsson

Gátur

1. Herðing einna kunni ég að líta,
kynja gamla þras á leiðum,
málaus er, en mönnum kennir
merkilega sín að haga,
úti og inni öllum stéttum
eins við guð og náungann líka;
hefir lífið hulið mönnum
og þá hvergi aldrei gjörir;
lék ég mér við hana lítin tíma,
lyndi mér það samlega,
vegna tímans varð ég að hætta,
við hana skildi mannúðlega. – – –

2. Hvar sem ég þar við vinnu mína
sem margir fara með hálfum huga. – – – –

3. Kona veldur konulíð,
kvikni sáð og falli;
mær hvar eins meyjar við
mjöð á regin fjalli. – – – –